

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ภูมิปัญญาพื้นบ้านการนวดล้านนาแบบดอกเสี้ยน

ผู้เขียน นางอรุณี ไตรศรีศิลป์

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีวศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์พลสิทธิ์ สิริทธิชมภู ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ปรีชา อินทรสมพันธ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมภูมิปัญญาพื้นบ้านการนวดล้านนาแบบดอกเสี้ยน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ถ่ายทอด ผู้รับการถ่ายทอด และผู้ให้บริการ รวม 18 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลมาจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของการศึกษา และนำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ภูมิปัญญาการนวดล้านนาแบบดอกเสี้ยนศึกษาจากหมอมคมเพชร บุญประคม มีประวัติการสืบทอดมาจากจังหวัดลำพูน วิธีการนวดใช้ผ้าขาวม้าพันเป็นเกลียว แล้วทุบลงจุดที่ปวด ต่อมาพัฒนาเป็นการใช้ก้อนไม้ขนาดดอกเสี้ยน เพื่อรักษาโรคปวดหรือชาตามร่างกายด้วยวิธีการนวด เข็ดเป่า และบริกรรมคาถาร่วมกับน้ำมันสมุนไพร ต่อมาหมอมคมเพชรได้สืบทอดวิธีการนวดและประกอบวิชาชีพนวดอย่างถูกต้อง โดยเป็นหมอนวดแบบดอกเสี้ยนรักษาโรคที่โรงพยาบาลสันป่าตอง และช่างหล่อคลินิกการแพทย์แผนไทย จังหวัดเชียงใหม่ โรคที่สามารถรักษาได้มีดังนี้ โรคกล้ามเนื้อแข็งตัว โรคอัมพฤกษ์ โรคอัมพาต ชาตามปลายมือปลายแขน ปวดตามอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

Independent Study Title Local Wisdom of Lanna Style Massage Called *Toksen*

Author Mrs. Arunee Trairisilp

Degree Master of Education (Vocational Education)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Palasit Sittichompoo

Chairperson

Assoc. Prof. Preecha Intarasompun

Member

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the local wisdom of Lanna style massage called *Toksen*. The sample group including 18 key informants consisted of teacher, learners and patients concerning of this local wisdom knowledge. The instrument used in this study consist of structural interviews and data analysis by descriptive.

The results of this study were as follows:

The knowledge of Lanna style massage called *Toksen* has been transmitting in Lumphun Province. Twist of loincloth was the equipment of massage by pound it at the pain spot of the body of patient. Later the equipment was changed to use special wood hammer. Komphet Boonprakom, the Local wisdom, currently works in San pa Tong Hospital as a *Toksen* Massager demonstrated the methods of massage. The processes were to massage, clean and blow with the water which made from herb together with the process of recite mystic formulas. This process can relieve the feeling numb or pain of Neuromuscular on arm and hand. It can also treat the Paralysis.